

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Főutca 132. sz.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

egész évre	4 frt
fél évre	2 „
3 hónapra	1 „

Egyes szám ára 10 kr.

HALASI UJSÁG

TÁRSADALMI HETILAP.

KIADÓHIVATAL:

Főutca 132. sz.

HIRDETÉSEK DIJA:

Három hasábsos petit sor 5 kr.

Kis Hirdetésben egy szó 2 kr.

A hirdető fél nevével ellátott
hirdetéseknél külön 30 kr.
bélyegdíj fizetendő.

A zsidókérdés.

Mintegy két hét óta városunkban is fel-feltűnedeznek egyes jelenségei az ország némely részében divatban levő zsidó-ellenes mozgalmaknak. Már a múlt héten találtak a városban falragaszokat, melyek a lakosságot a zsidók ellen totálégességekre izgatták s azóta az efféle iratok kifüggesztése több éjjel ismétlődött. A megtartott vizsgálat azonban, ha bár a bujtogatókat nem bírta is kinyomozni, annyit mégis kétségtelenné tett, hogy ez az egész dolog egyáltalában nem bir semmi jelentőséggel s a felől városunkban mindenki nyugton alhatik.

Mindamellett ez így szóba hozta nálunk is a zsidó-kérdést, s azért nem akarjuk elmulasztani az alkalmat, hogy ahhoz részünkről mi is hozzá ne szóljunk.

Tény, hogy van Halason is „zsidó-kérdés,” csak hogy ez sokkal régibb keletű, mint az újabb időben támadt zsidó-hajszák. Ezekkel különben is semmiféle összefüggésben nem áll, mert az az antisemitizmus, mely legutóbb Pozsonyban termette meg gyümölcseit, német tulajdány, s nem csak nálunk, de egyáltalában sehol, a hol magyar nép lakik, meghonosodni nem fog. — A mi zsidó-kérdésünk egészen más természetű, s megvolt már akkor is, midőn Németországban a zsidó és

keresztyén még a legjobb békességben lakott egymás mellett.

Minden efféle kérdés természetesen abból áll, hogy mi kifogása van az egyik felekezetnek a másik ellen. Most tehát, kijöven a sora, elmondjuk mik a mi kifogásaink a helybeli izraeliták ellen. Három rendbeliek ezek és a következőleg sorozhatók egymás mellé.

Az első az, hogy valamennyien német nevet viselnek.

A második az, hogy isteni tisztelőket németül tartják.

A harmadik, hogy üzleti könyveiket és levelezésüket németül viszik.

Tehát a három rendbeli kifogás tulajdonképen egybe foglalható össze: abba t. i., hogy izraelita polgártársaink sokkal inkább németek, mint magyarok, sőt azt lehet mondani, hogy ők tulajdonképen csak magyarul tudó németek.

E három gravamen régen fel van róva a halasi zsidóknak, s itt az ideje, hogy azokat végre gyökeresen orvosolják. A magyarországi zsidóság közt egy idő óta az a dicsőregetes mozgalom indult meg, hogy német hangzású vezetéknéveiket magyarra cserélik fel. E mozgalomhoz eddig egyetlen egy halasi zsidó sem csatlakozott s itt nincs köztük egy sem, mely magyar nevet viselne, holott a névváltoztatás most már sem költségbe, sem fáradságba nem kerül. Tudjuk, hogy e tekintetben sajátságos balvélemény uralkodik a ha-

lasi zsidók közt. Azt hiszik, hogy a ki nevét megváltoztatja, ez által mintegy megtagadja apját, a ki e névben becsülettel megöszült. Pedig mindenki tudja, hogy a zsidó családok mostani neveiket alig 100 év óta viselik, s akkor is úgy erőszakolták azokat rájuk, úgy hogy inkább gyűlölniök kellene a neveket, mint szeretniök.

Az isteni tisztelet megmagyarosítása ellen semmi elfogadható okot fel nem hozhatni. Tudjuk, hogy a halasi zsidók mind-igen vallásosak és orthodoxok. Ez jól is van így. Kiki tartsa meg a maga vallását tőle telhetőleg. De vajon Izrael istene nem épen úgy megérti-e a magyar szót, mint a németet; s nem teljesen mindegy-e előtte, ha Kóbi Grósznak hívják igaz nevén a hozzá fohászkodó hívót vagy Nagy Jakabnak? A magyar nyelvet lelkész, tanítók és közönség egyformán értik s nincs semmi akadály, hogy az tételesség az isteni tisztelet nyelvén. Csak akarat kell hozzá és — hazafiság.

A három kifogás közt még tán legfontosab az, mely az üzleti könyvek és levelezések nyelvére vonatkozik, mivel ezzel a kereskedés megmagyarosodása, tehát nagy országos érdek függ össze. Ez már nem tűközik sem vallásos, sem családi hagyományokba s hogy van mégis, hogy Halason tán egyetlen egy zsidó sincs, a ki könyveit és levelezéseit magyarul vinné?

TÁRCZA.

A Kurucz-halom története.

II.

Rákóczy francia nyelven kiadott emlékirataiban azt jegyzi fel a kuruczoknak Halas mellett vívott csatájáról, hogy Deák Ferencz itt „a ráczok híres Kiba nevű kapitányát, 8000-nyi seregével, — melylyel Szolnok seregélyre siet vala — megverte.”*)

Azonban Halas város 1. sz. jegyzőkönyvében egy azon korból maradt feljegyzés így szól:

„Az 1703-ik esztendőben október 3-ik napján Rákóczy Ferencz pártján levő új támadás Kuruczok Halas városára beszállottak, kiknek is a Szávamellőki sivákok és a bácskai ráczság magyar-szegedi katonaság utánok jöven, az városon kívül napkeletről az kuruczok eleibe kimenvén, megütöztének, és az kuruczok megverettvén, elesett bennök 234.”

Deák Ferencz kurucz ezredes pedig Kecskemétről október 6-ikáról a halasiakhoz írt levelét így kezdi: „Tegnap napon ottan szerencsétlenül járánk, jóllehet mi is előggé emberkedtünk, de az kit isten meg akar áldani, megáld; az kit ostromozni, megostoroz. —

Majd az utóiratban így szól: „Az mi lovai, portókái maradtanak az városhban az vitázó rondecnek, azokat is összeszedvén, küldjétek utánnunk életeteket, fejeteket vesztése alatt; sőt az mozgóban is, mi olyan akadna kezetekben, azt is hasonlóképpen.”*) E világos egykoru adatok igazolják, hogy a kuruczok Halasnál megverettek.

Wagner o csatáról azt írja, hogy a kuruczok voltak háromezren s ezek közül a rácz had egyik vezére 700-at levágott; Kolinovics pedig azt mondja, hogy Kiba 2000 ráczsal támadta meg a 3000 kuruczot, kik közül 800, — az akkori bécsi hírlap szegedi tudósítója szerint pedig 600 elesett.”**)

Deák Ferencz fentebbi levelében azt is meghagyja a halasiaknak, hogy tudják meg bizonyosan s számulálják meg, hogy a kuruczok közül ottan mennyi veszett el, s hány esett fogságba; s a kik a víznek mentek, s talán bele is haltak, azokat is a vízből kifogván, a többivel együtt egy négyesőgű sirban temessék el.

Október 7-én a halasiak báró Globitz szegedi várparancsnokot értesítették e csata alkalmával szenvedett kárukáról, kérve, hogy azok visszatérítését eszközölje, a kezesekül a várban fogva levő embereiket is bocsássa szabadon.

Erre Globitz október 8-án azt feleli, hogy sajnálja károsodásukat, de mit tehet róla; egyrészt onnek maguk a halasiak is okai, mert miért nem tudósították őt azonnal, hogy hozzájuk kuruczok jöttek s hogy mi a szándékuk; ezt azonban nem tették, hanem a kuruczokat mindennel ellátták, míg az általa kért buzát, árpát neki be nem adták. Ezenkívül a német és rácz tisztoktól azt hallja, hogy a halasiak vallával, kaszával s más fegyverrel önszergyűlökezve várták a harc kimenetelét, s ha a ráczok vesztének, azokat megtámadták volna, s így ha nem voltak is nyilvánosan kuruczok, de azokkal tartottak. Azonban kárukból, a mit ki tudhat, főleg ha az ő parancsnoksága alatti katonáknál lesz, megkoriti. Lukács kapitánynak is — ez a szabadkai várda kapitánya, a híres Szucsics Lukács volt, — már megparancsolta, hogy tisztjeit a rablástól tiltsa el; — a harangot és pecséteteket, ha előkerülnek, a halasiak részére meg fogja váltani. A zálogban, vagy kezestől ott levő halasi emberekről csak annyit írhat, hogy ezek egyikét, a ráczok parancsnoka, Kiba már haza bocsátotta levéllel, s míg arra választ nem kap, addig a többi el nem bocsátja; feleljen róla, neki ehhez semmi köze; ugyis tudja, hogy e dolgot a halasiak földesurai nem hagyják annyiban.

Végre ő is parancsolja a halasiaknak, hogy a levágott testeket számulálják meg, s tudják ki, tiszt esett-e el közülök, s az ki volt.

*) „... qu'il (Deák F.) avait battu le fameux Capitaine des Rascals Kiba avec 8000 hommes venus au secours de Szolnok.” (Rákóczy: Mémoire.)

*) E levél közölve van Tóth J. Halas város történetében.

**) L. Hornyik: Kecskeméti történet. 36—7. l.

Ime ezek a mi kifogásaink izraelita polgártársaink ellen. Nem titkon ragasztjuk ki őket a falakra éjszakának idején, hanem megmondjuk nyíltan s várjuk, ha lesz-e valami foganatja.

Katonák Halason.

E hó 10-én abban a meglepetésben részesült a lakosság, hogy városunkba egy csapat katona állított be. A katonák szám szerint 60 ember, okt. 9-én indultak Budapestről, még aznap Kistelekre érkeztek s onnét gyalog Majsára, másnap délelőn pedig szintén gyalog Halasra. Hogy miért jöttek és ki küldte őket azt a városban senki sem tudta, logkevésebb a hivatalos körök, mindaddig míg a vezénylő kapitány a polgármesternél nem jelentkezett s kiküldő levelét nem mutatta. Ebben az foglaltatott, hogy a 40-ik vadász zászlóalj egy százada Halasra küldetik ki, oly megbízással, hogy a gyujtogatások által előidézett izgatottságban a lakosság személynét és vagyonát védelmezve, segéd kezét nyújtson a gyujtogatók kipuhatolására, felmentse a lakosságot a terhes őrszolgálatok és szolgálatok alól, fentartsa a rendet és a hatóság intézkedéseinek a közszend és nyugalom érdekében támasza legyen.

Tehát eső után köpenyeg.

A dolognak magyarázata az, hogy midőn a polgármester a múlt hónapban itt uralkodott állapotokról a megyének jelentést tett, akkor főlemlíté, hogy jó volna ha katonaság volna a városban, mely a közrend fentartásában segédkezet nyújtana. A jelentés az alispáni hivatalon keresztül a belügyminiszteriumba megérkezvén, az óhajtott katonaság csakugyan kiküldetett s meg is érkezett Halasra — épen három héttel, a veszedelem elmulta után.

A katonák a II. tizedben szállásoltattak el s az első nap ott is élülmeztek a lakosság által, később azonban intézkedés történt, hogy a régi mészárszék-épület helyiségeiben magok főzzenek magoknak.

A polgármester okt. 11-én fölterjesztést intézett az alispánhoz, melyben előadván múlt hó 17-ike óta történeteket, a következőket mondja:

„Mint hogy a múlt hóban teljesített őrszolgálatok és izgatottság előidézte intézkedések tekintetében most már karhatalom alkalmazása nem igényeltetik, de több mint 3 hét multával a helyre állott nyugalom és rend között nincs értelme, hogy a gyujtogatások által megzavart időben óhajtott és szükséges kato-

A halottakat hordják össze egy halomba s úgy temessék el, mindezekről pedig őt tudósítsák. A hírek közlésével is serényebbek legyenek; igazsághoz nem féljen, hogy valaki bántsa. Ha eddig is hivelj jobbágyok lettek volna, nem vallottak volna annyi kárt.

Beel Mátyás nagy munkájához adatok gyűjtése végett az országot beutazván, megjelent Halason is 1780-ban s az ozolott 27 évvel történt halasi csatáról nyert helyi adatok nyomán, kézirati munkájában következőket jegyezt fel:

„1703. okt. 3-án Deák Ferencz, Borboly Balázs és Szikszay János kurucz vezérek Halas városát megszállták, s látva, hogy a halasiak nem az ő pártjukon vannak, rajtok egész nap vendégeskedtek, s másnapon a várost végpusztulással fenyegették, azonban a rácok által a kuruczok a város keleti oldalán megtámadtattak, s közülök 234-en elesvén, a kurucz had többi része elmenekült. Ekkor a rácok a város ellen fordultak, s előlök a megromlott lakosság a szigethez, (mely közvetlen a város mellett egy nagy tó közepén fekszik) és a nádasokba menekült; s a mi házaikban és földjeiken maradt, azt a rácok elrabolták. Ettől kezdve a rácok gyakran eljöttek Halasra kuruczokat keresni, s ezek beütései miatt a várost okolván, barmait nagy számmal elhajtották.”

naság ez idő szerint itt segédkezet nyújtson, a mi akkor a veszély perceiben megnyugtató elismeréssel vétetett volna. — az most idő után történt intézkedéssel hatályát veszítette.

„Azon kéréssel fordulok tehát Nagyságodhoz, hogy a vadász század elvitele tárgyában intézkedni és a katonaságot bevonatni méltóztassék. — Ugyde néhány nap óta újabb esemény és pedig tekintve az ország más részeiben időszakonként felmerülő zsidó ellenes tüntetéseket, aggodalmat keltő irányban merült fel. A városban falragaszok, utczán elszórt iratok a különben nyugodt lakosságot a zsidók ellen izgatják. A rendőrség minden lehetőt megtesz, sőt a vizsgálatot pár egyén ellen meg is indította s bár meg vagyok győződve, hogy a lakosság józanabb része helyteleníti a megindított ördögi és törvénybe is ütköző izgatást, mindamellett hivatalos állásomból kifolyó felelősségnél fogva nem állíthatom, hogy e tekintetben hatósági közbelépésre szükség nem leend.

„Ily körülmények között ez utóbbi jelzett izgatást tekintve, Nagyságod, illetve a magynélt. m. kir. belügyminiszterium kegyes intézkedése leend irányadó.”

A katonaság e szerint, a míg felsőhelyről újabb intézkedés nem történik, városunkban marad.

Halas város költségelőirányzata.

A jövő 1883. évre a költségelőirányzat már elkészült s kiosztatott a közgyűlés tagjai közt. Az előirányzat összegei a következők:

Bevételek összege	30,033 frt 85 kr.
Kiadások összege	38,178 frt 74 1/2 kr.
Hiány	8144 frt 89 kr.

A bevételek főbb tételei ezek:

Múlt évi maradvány 460 frt 80 1/2 kr.

Ingatlanokból 9762 frt 83 kr., (ebben földek bérlete: Fehértő 6319 frt 23 kr., bikaakoli föld 114 frt, kiserdei föld 165 frt, fehértői földek legeltetési bérlete 304 frt.) — Haszonvételekből 10,763 frt 70 kr. (Ezek közt az italmérési jog bérlete 9246 frttal van felvéve; minthogy azonban ebből most már több lesz a bevétel, a fentebbi hiány ezzel kisebbedni fog. — Ezek közt van továbbá a vásár és piaczi bérlet 829 frttal, fehértői halászat bérlete 265 frttal, sóstói halászat bérlete 100 frttal.) Terményekből 1556 frt 64 kr. Különlőlők 359 frt 18 kr. Fogyasztási illeték 7130 frt 70 kr. (Ez utóbbi tétel előreláthatólag szintén több lesz.)

A kiadások főbb tételei a következők:

Adókra 2981 frt 13 1/2 kr. — Tiszti,

A halasiak a mindkét részről vett rendelet értelmében az elesettek holttesteit összeszedvén, azt a város kelet felőli részén, a mai ref. temetőn alul halomba összehordták s eltemették. Az ekkép keletkezett halom Kurucz-halom nevet visel mind e mai napig. Annak, hogy a holttestek két sirba temetettek volna, semmiféle följegyzésben nyoma sincs, s nem lehetetlen, hogy a temetőhöz közelebb esett s már elhordott kisebb Kurucz-halom, hajdan összefüggésben volt a mostanival, s talán az ott keresztülmenő majsai út kedvéért vágták kettő a dombot későbbi időkben. Annyi bizonyos, hogy a kisebbik halomban, bár a múlt években annak helyét is jó mélyen felásták, sem csontot, sem semmi emléket nem találtak. A nagyobbik Kurucz-halomban, midőn a most rajta levő szőlőmestert építették, ennek alapföldjelekor nagymennyiségű csontot és vasdarabokat találtak. E maradványokat akkor ugyancsak a dombtetőn kissé távolabb mélyebbre elásták.

Deák Ferencznek ezen duna-tiszaközi hadjáratának, habár győzelemmel nem végződött is, megvolt az a kedvező hatása, hogy bátorságot adott a községnek s a Jászkunságnak, hogy Rákóczy pártjához álljanak, a mi aztán csakhamar be is következett.

iskolai és egyházi kiadások 11,553 frt 7 kr. (Ebben van a városi tisztviselők fizetése 9351 frttal, községi isk. tanítók állandósított segélye 1129 frt 95 kr-ral, óvodai segély 200 frttal.) — Cselődbér és ruha 4533 frt 95 kr. Utazási költségek 341 frt 61 kr. Irodai szükségletek 612 frt. Irodai munkálatok 742 frt 84 kr. Mőrték hitelesítés 434 frt 66 kr. Adósságtörlesztés a m. földhitelintézetnél 1087 frt 50 kr. Építkezésre 3663 frt 91 kr. Különlőlőkre 1755 frt 14 kr.

Rendkívüli kiadások 2592 frt 28 kr. (Ebben szerepelnek: utczai lámpák 160 frt, a tűzesetek folytán tett intézkedések költségei 340 frt, tanköltségek házként összeírása 50 frt 50 kr. stb.) Rendkívüli előfogat 150 frt. Fogyasztási illeték 7130 frt. (Ez utóbbi a költségvetés összeállítására óta 8000 frtban van megállapítva.)

A költségvetést a jövő hóban tárgyalják a szakosztályok; a közgyűlés elé hihetőleg november elején kerül.

Az italmérési jog bérbeadása.

Az italmérési jog bérbeadására újabb árverés lesz, mely hétfőn, okt. 16-án fog megtartatni. Az e hó 2-án tartott árverés eredménye ugyanis a tanácsnak okt. 9-iki ülésén bejelentetvén, ez arra a következő végzést hozta:

Mivel a részletes bérbeadás a kívánt eredményt fel nem mutatta, s csak kevés összeg ajánlatot bér fejében, azért ez teljesen elejtetik és mellőztetik, s az egyes árverezők letett bánatpénzei elismervényre visszaadandók. A mi pedig az együttes, vagyis a város bel- és külterületére vonatkozólag tett árverési ajánlatokat illeti, erre nézve, minthogy a zárt ajánlatok közül kettő pótló magyarázatokkal kísérve a meghatározott összegű ajánlatot túlhaladja, s minthogy amazok különféleképp magyaráztak; az ajánlattevők egyike által pedig, bár ennek ígérete legmagasbbnak látszik, új árverés kóretett, s ennek esetre a legmagasb összegű ígért kiküldetési árul kötelezőleg elfogadtatott, a közérdekre való tekintetből az együttes árverés ufolag elrendelődik azért is, hogy az ígérők igényei, illetve érdekei is — mivel az új árverésben részt vehetnek — kielégítve legyenek.

Az árverésnek 1882. október hó 16-án d. e. 9 órakor leendő foganatosisására Dr. Babó Mihály főjegyző, Sas Károly közpénztárnok és Nagy K. József tanácsnok küldetik ki azon meghagyással, hogy ezen árverésnél zárt ajánlat elfogadható nem lesz.

Gyönyizse Imre és társai 1200 frt bánatpénzt kivéve, a többi árverezők visszaadandó, Gyönyizse Imrő pedig az új árverezéskor a főjegyzőnek átadandó lesz a kezelő közpénztárnok által.

Miről a kiküldöttek és az árverezők mindegyike jegyzőkönyvi kivonaton értesítendő.

Halasi dalárda.

A dalárda, melynek létre jött Balogh László bugyó énektanárunk érdeme, a múlt vasárnap délelőtti renkívüli gyűlést tartott a belügyminiszter által megerősített alapszabályok kihirdetése és elnökválasztás végett.

Az alapszabályok megerősítése kihirdetvén, elnökül egyhangúlag Péter Dénes a ref. egyház főgondnoka választatott meg, ki nek a megválasztást egy, Pothó József, Pipis Sándor és Székér Pál egyleti tagokból álló küldöttség azonnal híral vitte. Péter Dénes ur az elnökséget elfogadván, még az nap délután 4 órára gyűlést hívott össze, melyet, mint megválasztott elnök megnyitván, meleg köszönetet fejezte ki a benne helyezett bizalomért. Elmelkedett hangon tartott beszédében helyesléssel emelte ki az egyesületnek azon, már tánylog érvényre jutott elvét, hogy a dalárda

Városi dalárda s mint ilyenbe fölveendők nem csak a honoratior osztály tagjai, de más elemek is, különösen az iparos osztályból. Ez elvégélyével, mely már az alapszabályokban is kifejezést nyer, igyekezzünk, — úgymond az elnök — az ügy is laza társadalmi állapotokat szilárdítani, magunkat egymáshoz közelebb hozni s ellensúlyozni azt a politikai párturlódást, melynek városunk is, úgy mint a legtöbb vidéki város az országban, áldozata. Ekkép feltehetünk meg legjobban az egyület czéljának, mely az alapszabályok szerint: a társadalmi élet emelése.

Az elnök beköszöntő beszédét nagy tetszéssel fogadták. Az ülés további folyamán elhatározta az egyület, hogy legközelebb és pedig a vasút megnyitása napján nagyobb szabású dalestélyt rendez. Elhatározta továbbá, hogy az alapszabályok kinyomatnak; pártoló és alapító tagok felvételére ívek fognak kibocsáttatni. Az egyület rendes tisztviselői és a választmányi tagok a jövő hónap folytán választatnak meg. Volt szó zászlókészítésről is, de mivel az egyület vagyona még csak 70 egynéhány frt, ezt későbbre halasztották.

Az ülés végeztével s az elnök eltávozta után az egyület tagjai még együtt maradtak s elhatározták, hogy mivel az újon választott elnöknek másnap úgy is nevenapja van, este 7 órakor ünnepélyesen megköszöntik. A mondott időben a dalárda csakugyan meg is jelent Péter Dénes urnál s alulka alatt a „Szózat“-ot elénekelve, Péter Kálmán sikerült üdvözlő beszédet intézett hozzá. Az elnök meghatottan köszönte meg a megemlékezést, midőn a dalárda újabb meglepetésben részesíté. Péter Dénesnek ugyanis egyik nem régiben írt népdalát, melyet Balogh László együleti karnagy tett zenére, énekelte el és pedig oly sikerülten, hogy az ekkép megtisztelt elnök alig talált szavakat elismerésének kifejezésére.

A dalárda elnöksége részéről felkértek a következő felhívás közlésére:

A „Halasi dalárda“ alapszabályai a m. kir. belügyminiszterium által megerősítettek. Ezen alapszabályok értelmében a dalárda áll: működő, pártoló és tiszteletbeli tagokból. — Az eddigi működő tagok 20-an vannak, kik alólírottat egyhangulag elnökül választván, velé együtt a karmestert és jegyzőt bízták meg pártoló tagok szerzésére. E megbízatásból kifolyólag tisztelettel felhívunk mindenkít, hogy pártoló tagjaink közé iratkozni szíveskedjék.

Czólja a dalárdának az, hogy a kellest és szépet a hasznossal egyesítve, laza társadalmi életünkbe élönkséget, összetartást hozzon be. — E czélra időszakonként dalestélyeket fog rendezni, melyek — pártolás esetében — magvaivá válhatnak a bársak mielőbb új lendületet nyerendő társadalmi életnek.

Ez igazán ohajtva várt czél elérése végett fordulunk a tisztelt közönséghez, hogy pártoló tagokul mentől nagyobb számmal ajánlkozva együletünk első lépéseit támogatni szíveskedjék. Mi a kitűzött czélt elérni megfeszített erővel iparkodunk.

A pártolói tagdíj évenként két frt és igtató díj fejében egyersmindenkorra egy frt.

A dalárda kötelezi magát évenként két dalestély tartására, melyen a pártoló tagok csupán a családjukhoz tartozókkal együtt belépti díj nélkül megjelenhetnek.

Halas, 1882. október hó 12-én.

Péter Dénes, elnök.

A HÉT TÖRTÉNETE.

Uj fuslo. A belpolitika terén az a fontos esemény történt a héten, hogy az eddigi u. n. mérsékelt ellenzék beolvadt a kormány-pártsba s az ellenzék egyik tagja gr. Szóchenyi Pál keresk. miniszterré neveztetett ki. Kemény Gábor b. a közlekedési tárczát vette át.

Az országgyűlés második ülészaka a hó 5-én nyitlatott meg. A megnyitó ülésen

számos kérvényt és feliratott jelentettek be. Hétfőn, okt. 9-én a ház tisztikara és bizottságai alakítottak meg. Első alelnöknek megválasztott h. Kemény János, másodalelnöknek Szontágh Pál; jegyzőnek Rakovszky István, gr. Pajacsevics Tivadar, Péchy Jenő, Baross Gábor, Tibád Antal és Fenyvessy Ferencz; házagnak Kovács László. Ezután sorsolás útján a 409 magyarországi és 34 horvátországi képviselő 9 osztályba soroztatott. Halas város képviselője Mocsáry Lajos az első osztályba esett.

A keddi ülésen Mocsáry Lajos interpellálta a minisztert a pozsony megyei statárium felől. Pozsonymegyében ugyanis a belügyminiszter statáriumot hirdettetett ki, bár ezt a törvényhatóság nem kérte; pedig a törvény értelmében csakis ily kérelem esetén lehet a rögtön ítélő bíróságot kihirdetni. — Tiszta miniszter elnök erre előadta, hogy a miniszterium a statáriumot nem rendelte ol, hanem csak megküldte az erre vonatkozó rendeleket az illető közigazgatás azon meghatalmazásával, hogy a mely pereczben szükségét látják, kihirdessék; s ez a megyei szokásos hosszadalmas eljárás kikerülése végett történt. A ház a választ tudomásul vette.

Az országgyűlés különben még csak néhány ülést tart s azután a jövő hó közepéig elnapolja üléseit.

Zsidó-üldözés. Pozsonyban a nyugalom már teljesen helyreállt. Jekelfalussy kormánybiztos a várost már el is hagyta s most gr. Eszterházy István főispán működik mint kormánybiztos a városban és megyében is. Pozsonyban a zavargások által összesen 10500 frtnyi kár történt, eddig azonban még csak 11 kárvallott jelentkezett összesen 400 frtnyi kárpótlásért. — A városban mindössze 124 egyént fogtak el, ezeket azonban 7-nek kivételével mind szabadon bocsátották; ez a 7 azért maradt fogva, mert rájuk bizonyult, hogy a zavargások alatt loptak és raboltak. — A zsidóellenes mozgalomnak némely vidéken még mindig tartanak. Így Szeceden, Nyitrán, Nagy-Kanizsán, Ujpesten, Solmeczban, Verscezen, sőt a főváros némely fölrből és részeiben is. A mozgalom azonban nagyobb mörveket szerencsére sehol nem öltött.

H I R E K.

— Zsidó-ellenes falragaszok. Mintegy két hét óta, eddig ismeretlen totesek Halason is próbálgatják a zsidók elleni izgatást. Ejjelenként a házakra falragaszokat függesztenek ki ilyenforma tartalommal: „Talpra magyar, üsd a zsidót,“ „Le a zsidókkal“ stb. A falragaszok némelyike csinos kiállítású, betűi ügyes rajzolóra mutatnak; az egyik illusztrálva is volt köztök: egy köcsöggalapos zsidót szúr le rajta egy másik alak; egy másik falragasz újságból kivágott nagy betűkből volt összerakva. — A rendőség nyomozást indított a bujtogatók ellen s több helyt házmotózt tartott, de eredménytelenül. Két egyént az ügyben ki is hallgattak, de nem derült ki rájuk semmi. Kiemeljük, hogy a bujtogatásnak a közönségre semmi hatása sem volt s az egész dolog csak névetségre adott alkalmat.

— A gyujtogatók ügyében a kalocsai törvényszék ismét igen sajátos határozatot hozott. A vizsgálatot ugyanis elvette a halasi járásbírószágtól s a vádlottakat bekívánta Kalocsára. Ezek a mult szerdán oda el is vitettek. A vizsgálat folytatásával Deák Péter törvényszéki jegyző bizatott meg.

— A ref. egyháztanácsnak a hó 8-án tartott ülésén a következő ügyek fordultak elő: Papp Gyula rajztanár lemondása bejelentésén elfogadlatott s az ekkép megírult tanszékra Biczó Géza festőművész hivatott meg, ki már egy izben szép sikerrel működött iskolánkban. — Ugyanekkor betöltetett a Szathmáry Sándor felmentetése óta áresedésben álló tornatanítói állomás; erre Szalay Zsigmond okleveles tornatanító s helybeli közösi iskola-tanító választatott meg, évi 60 frt tiszteletdíjjal. — Az ülés tárgyai közül fölemlítendő még

az egyházi adó beszedésére vonatkozó intézkedés. Elhatároztatott ugyanis, hogy az egyházi adót ezentúl nem a városi adóhivatalnál kell fizetni, hanem az egyházi pénztárnoki hivatalban, a hol a beszedést az egyházi fogja végezni; a miért ezután neki fóg átadatni az a 100 frt évi tiszteletdíj, mely az egyházi adó szedéseért eddig a városi adószedőt illette. Az egyházfinak a beszedésen kívül kötelessége lesz azokat, a kik nov. 1-ig egyházi adójukat meg nem fizetik, e fizetés teljesítésére személyesen felszólítani. — Az ülés a templom tetejének kijavítására 60 frtot utalványozott ki.

— A bor és hús fogyasztási adó megváltása iránt a napokban köttetett meg végleg az egyezés a városi előjáróság és a pénzügyi hatóság közt. A helybeli pénzügyőri szemlést, mint lapunk 1. számában jelentettük, 8661 frt 60 krt kért a várostól ez adó fejében; a polgármester 7900 frtot ígért, s akkor ez ajánlat felterjesztetett a pénzügyigazgatósághoz. Ennek leirata a napokban érkezett le Halasra, melyben a helybeli pénzügyőri szemlést arra utasittatik, hogy a bor- és hús fogyasztási adó iránt a megváltási szerződést csak azon esetben kösse meg a várossal, ha ez hajlandó a borfogyasztási adó fejében 6060 frtot s a hús fogyasztási adó fejében 1940 frtot, tehát összesen 8000 frtot a kincstárnak megadni. E szerint a pénzügyigazgatóság még 100 frttal többet kér, mint a mennyit a város eddig ígért. A polgármester a kívánt 8000 frtot megajánlta, s az egyezés most már így felterjesztetett a pénzügyminiszterium elő jóváhagyás végett.

— Borbás József ur, az I. magyar ált. biztosító társaság kiküldötte jelenleg városunkban időzik, s még egy pár hétig itt marad. Borbás ur a társaság nevében fölvesz mindennemű életbiztosításokat, kiházasítási és életjáradékok biztosítását. Az I. magyar ált. biztosító társulat, melynek helybeli megbízott ügynöke Martiny József ur, a legszilárdabb alapokon nyugvó vállalat s a hazai hasonló intézetek közt minden tekintetben első helyen áll; azért a kinok szándéka van az említett biztosítások valamelyikét oszközöltetni, ne mulassza el a jó alkalmat, míg a megbízott ügynök városunkban időzik. Értekezhetni vele lakásán a „Zöld Koszorú“ vendéglőben.

— Tanfolyam megnyitása. Weisz Jakab a helybeli izr. iskola tanítója tanfolyamot nyit a szépíráshól, könyvvitel, a német- és franczia nyelvből. Alkalmunk volt megtekinteni Weisz ur iratait és bizonyítványait s meggyőződöttünk belőlök, hogy ő szakmáját kitűnően őrti s a közönség partfogását megérdemli. Felhívjuk olvasóink figyelmét a lapunk hírdetéseit közt olvasható jelentésére.

K Ö Z G A Z D A S Á G.

Őszi ültetés és veteményezés.

Szüret után, midőn az ideai termés szőlőlől, mezőről, kertből be van takarítva, ideje, hogy megkezdjük a jövőre való munkálkodást is. Legfontosabb teendőink egyike lyenkor a faültetés.

Erre nézve a magvetésről kell mindenenk előtt gondoskodni. Minden gyümölcs-mag és a gazdasági vadfákhoz azok, melyek őszön már magvaikat elhullajtják, őszön vetendők. Ehhez jó apróra, tisztán, legkevesebb 40—50 centimeter mélyen ásott föld szükséges, mely lehetőségig védve legyen az északi szelek ellen. — A magvak kerti zsínor mellett vont tenyőnyi mély barázdákba vetendők, s a vetést a barázdából kiemelt földdel kell ismét befodni, s (nálunk) ezután meg is kell taposni, hogy a homok-föld keményen álljon rajta, mert különben a szél már pár nap múlva kitakarja; s ezt megelőzendő még jó lesz dudvával, vagy apró trágyával is meghinteni a sorokat.

A vetést s ennek sűrűségét a fa neme és növéseinek természeté már maga meghatározza. A csontmagvakat (dió, magyará, cseresznye, meggy) ritkán kell vetni, mintegy 4 centimeter távolságra; a lágymagvakat (alma, körte) 1 centimeterre kell vetni.

A fák ültetésénél tudni kell, hogy homokos, sőt televényes talajban is s i k o r e s o b b

az őszi, mint a tavaszi ültetés. Csak nagyon nehéz agyagos és nedves talajban tanácsosabb tavaszkor ültetni.

A fatenyésztés egyik legfőbb hibája a kis gödrök áása, és ennél még nagyobb hiba a mély ültetés. A gödröket, bármily apró események legyenek is ültetendő, legkevesebb 1 méter mélyre, és ugyan oly szélesre kell ásní; — a fák pedig akként tétessenek a gödörbe, hogy a gyökérkorona legkevesebb 10, sőt 15 centiméterrel is magasabban essék a földszin fölé, mint azelőtt volt. A földön felül maradt gyökérrezt után oda vont földdel fel kell tölni, hasonlóan, mint a kukorica töltése tétetik. Tanácsos végre az ültetett fák alját, a mondott fészket, illetve feltöltést, — holmi gazzal, szálas dudvával a fagyok beálltakor befodni, s jól rátaposni, hogy a fagy keresztül ne hatolhasson, s a még meg nem eredt gyökereket meg ne károsítsa.

A zöltség veteményezéséről nem írt szintén szólni, ha csak egy pár szót is. Jól megmunkált földbe lehet ültetni újszszal salátát, foghagymát, — vetni lehet sárgarépa-, petrezselyem- és vöröshagymagot. Ezen őszi ültetés vagy vetés, sokkal hamarabb adja a termést tavasszal, s e termés is nagyobb és ízesebb, mint a tavasszal vetett.

Vass Elek.

Ingatlanok forgalma.

A múlt szeptember hó második felében a következő ingatlan birtokok kerültek eladás alá városunkban:

Török Sándor és neje Kovács Juliánna rekettyei földet vettek Török Ferenczről, Fagyas Zeuzsánnától és Török Ernőstől. Péter Ferencz és Benediktó Ida házat vett Varga Jánosné Lekky Máriától. Simon Mihály és neje Gyenizse Judit házat vettek Piacos Zeuzsánnától. Piacos Zeuzsánná házat vett Csere Pál Istvántól. Lőrő István és neje Modok Zeuzsánná földet vettek Mnes testvérektől. Daróczi István és neje Keresztúri Zeuzsánná szőlőt vettek Markó Józseftől. Sallai Istváné Sági Katalin házat vett Kovács Bnkor Jánostól. Gyenizse Antal és neje Szűcs Mária házat vettek Berta Kovács Mihálytól. Soos Sándor dorozsmai lakos zsalnai tanyás földet vett Harnóczy L. Istvántól. Gyenizse István és neje Darányi Mária házat vettek Bódisz Benitől. Hatházi Sándor és neje Albert Mária földet vettek Hatházi Istváné Tögzse Judittól. Kalmár Sándor és neje Szatmári Mária veteményest vettek Szabados Sándortól. Varga Etelka Gyenizse Antalnét nádaszt és szőlőt vett. Gyenizse Antalnét Péter Sárától. Babó Ferencz és neje Rebák Juliánna szőlőt vettek Rebák Lászlónétól. Csutari Sándor és neje Vida Juliánna házat vettek Nagy Sarkadi Lászlótól. Nagy Sarkadi László és neje Sáfrik Etelka házat vettek Nagy Csizrok Iléstől. Oláh Mihály és neje Bonga Mária Tescsikteleki földet vettek Bonga Istvántól. Kis Mária Gyenizse Istváné házat és szőlőt vett. Gyenizse Sándortól. Pázzit Imre szőlőt vett Pázzit Istvántól. Szabados Sándor és neje Gyenizse Mária házhelyet vettek Szabó Fe-

rencztől. Modok Bení és neje Nagy Eleonora házat vettek Varga Imrétől.

TERMÉNYEK ÁRA.

Budapest.			Halason.		
okt. 13.			okt. 14.		
Báza	100 kld	9 frt 55 kr.	100 liter	6.80	7 frt 10 kr.
Roze	"	7 frt 05 kr.	"	"	4 frt 40 kr.
Kukoricza	"	7 frt 80 kr.	zsákja	90—95	kr.
Arpa	"	6 frt 30 kr.	100 liter	—	frt — kr.
Zab	"	6 frt 5 kr.	"	—	2 frt 40 kr.
Köles	"	— frt — kr.	"	—	frt — kr.

Egyéb termények Budapest, október 13.
Héremag: 50—51 frt. Repceolaj: 85 frt — kr. Diabózsir: 77 frt. — kr. Szalonna száritott l. rendű: — száritott városi: 74 frt — kr. füstölt: 80 frt. Olvasztott faggyú: 54 frt. Viasz k: 124—126 frt. (Mind 100 kilogrammonként.)

Köbányai díjazásokról okt. 12. Magyarországi vén, nehézsértés kilogramma 57—58 kr., fiatal nehézs 58 1/2 59 kr., könnyű — 60 kr. Szedett nehézs 56—57 kr. Oláhországi 56—60 kr., szerbini 58—60 kr. Elelsuly: páronként 45 kilogr., s azonfelül 4 1/2 -os levonás.

Korda Imre,

felolós szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

Nyilt-tér.

László Imréné háza, mely a III. tizedben 846. szám alatt fekszik, szüntegy két darab szőlő örök áron eladó. Értekezhetni lehet Reszl Ferencz orsánál.

H I R D E T É S E K.

Jelentés.

Van szerencsém az érdemes közönségnek tisztelettel jelenteni, hogy nov. 1-jén tanfolyamot nyitok a széprásban, német- és francia nyelvben és könyvtelben. Két évtizeden át eredményesnek bizonyult tanmód birtokában lévén, azon kellemes helyzetben vagyok az érdekelt feleket arról biztosíthatni, hogy a német vagy magyar gyors-széprást 12—24, a kalligrafát 24—48 tanóra alatt, egészen írástudatlannak 48 tanóra alatt, az egyszerű és kettős könyvtelt 15—30, a német- vagy franczla nyelvet 86 tanóra alatt a tanuló szorgalom kifejtése mellett megtanítom. Az órák és díj fölött az illetővel egyezkedem. — Továbbá reggel 7—8, d. e. 11—12 és d. n. 1—2 órakor előadást tartok özv. Kurka Ferencznénél levő tanodámban az említett tantárgyakból és gymn. és elemi tanulóknak, mindig fősnlyt fektetvén az illető iskolai tantárgyakbani előkészítésére és azoknak ismételtetésére. Ezekre nézve a havi tandíj: ha három órát vesznek hetenkint 3 frt, ha 4 órát — négy forint s. i. t. Az esti tanfolyamra felvétetnek felnőttek kor és nem különbség nélkül, azonban külön órákban. Értekezhetni velem az izr. iskolában d. e. 8—11, d. u. 2—4 órakor.

Weisz Jakab tanító.

H i r d e t m é n y.

Halas város bel- és külterületére vonatkozó italméresí jog (regale), minthogy az első árverés eredménye közérdekű tekintetből végleg el nem fogadtatott, a városi tanács által újabb árverésen három évre 1883. január 1-től, 1885. december 31-ig berbe adatni rendeltetett; az árverés határnapjául folyó október hó 16-ik napjának d. e. 9 órája tüzetvén ki.

Miről az érdeklődők oly hozzáadással értesíttetnek, hogy a kikiáltási ár kötelező ígéret alapján évenkénti 9534 frt 45 krban állapítottatott meg s árverezni kívánók ezen összegnek 20%-át az árverés megkezdése előtt bánatpénzül a kiküldöttnél letenni kötelesek.

Megjegyeztetik, hogy zárt ajánlatok el nem fogadtatnak.

Halas, 1882. okt. 11-én.

Dr. Babó Mihály, főjegyző.

Á r v e r é s i h i r d e t m é n y.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a halasi tekintetes kir. járásbíróság 1855. 1216. és 1881. 68. 1882. száma végzése által Zs en y Mór ur halasi lakos végrehajtó javára, Schaffer János és Schaffer Antal bérlok ellen 1800 frt tőke, ennek 6%-os kamatai és eddigi perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírólilag lefoglalt és részben özv. Lédorcer Fülöpné bajai lakos részére 800 frt tőke s jár. erejéig felül foglalt és 4596 frt 20 kr-ra becsült szarvasmarhák, lovak és terményekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 1215. és 1288/1882. sz. kiküldetést rendelő végzés folytán a helyszinén, vagyis orosz-tói pusztán Zs en y Mór ur birtokán leendő eszközzésére 1882-ik év október hó 23-ik napjának délelőtt 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Halason; 1882-ik évi október hó 7-ik napján.

Barina János, kir. bírósági végrehajtó.